

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál Lajos könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatsnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A kishivatalnokok.

Ezek, a szó valódi értelmében véve, a nemzet és az állam napszámosai. A nemzeté annyiban, a mennyiben jó hazafiak s minden magyar kulturális törekvésnek támogatói; az államé pedig, a mennyiben ők az a hatalmas rugó, mely nélkül az állam gépezete, egyhangú járásában, fennakadna.

Sokszor teljesedik be rajtok, hogy más meg-
eset az egrest s nekik vésik el a foguk miatta,
más elköveti a bűnt s ők bűnhődnek érte, de ők
azért csak élnek s a legtöbben vidám kedélyű,
derék emberek. Mint a Damokles kardja: úgy függ
fejük felett főnökük kárhóztató ítélete, minek ki-
mondására elég sokszor egy elfeledett köszönés,
egy kis ellenkező nézetnyilvánítás, a mi ép oly
ritkán történik meg, mint katonáinknál a harcza-
való menetel.

Csak dolgoznak szakadatlan s türenek és en-
gedelmeskednek szó nélkül. Időtöltésük naponként
6—10 óra hosszat asztaluk mellett ülni s ott a
tollat akkora buzgósággal forgatni, hogy legalább
is kettő válljuk minden nap hasznavehetetlenné.

Ha panaszkodnak sorsukról: nincs ki meg-
hallgassa őket. Ha elégedettek magukkal, azzal a
száraz, azzal a sovány kenyérrel, melyet az állam
morszántként ad nekik: magokra vonják a figyel-
met, mert egy 500—1000 frt fizetéssel bíró hiva-
tálnoknak nem szabad elégedetnek lenni.

Mit tegyenek hát?

Mikor a júniusi meleg napok elérkeznek, mikor
az irodában való ülés még az erős szervezettel és
birka türelemmel megáldottak előtt is kezd elvi-
selhetetlenné válni; mikor az elnyomott gondolat,
az elfolytott érzés, az elfásult test kívánczik ki a
szabadba, hogy ott a kéklő ég, a sugárzó nap, a
játéki szellő, a csobogó patak, a virágos mező, a
zsenge kalász feledtesse vele mindazt, a mit az
iroda fojtó legében egy hosszú éven át szenvedett;
hogy virágházi növényből mezei virág, rabból sza-
bad ember legyen: odaállanak a főnök elé s a
legmélyebb alázattal kérik, hogy legalább 2—3 heti
szabadságot kegyeskedjék számukra kioszközölni.

És a főnök?

Először is azon kezd: Miután ön ekkor és

ekkor, ennyi meg ennyi perczel jött később a
hivatalos óra kezdete után; ekkor és ekkor, ennyi
meg ennyi perczel ment haza hamarabb, mint
a hogy meg van engedve s miután falun nincs
birtoka, hol a gazdaság az ön jelenléte ese-
tében fennakadna s hol magát kipihenhetné: hogy
a költségtől, mint szegény ember, kinek nagy
családja van, megkíméltessek, ezuttal nem fog
felajánlatni, szabadság idő nyeresére. Hanem a
jövő nyáron . . . ? Az már egészen más! . . .
Akkor mindenesetre ön lesz az első, a kit aján-
lani fogok! . . . De most dolog is nagyon sok van!

Es ezt a választ minden kis hivatalnok, a ki
fel merészi száját nyitni szabadság-idő kérésre,
minden nyáron megkapja s így minden nyáron
fogy munkakedve és életerejé. A mi egyik nyár-
tól a másikig táplálja: a remény, mely mindun-
talan megszégyeníti.

Hát, bizony ez így nincs jól!

Az ember végre is a folytonos munkában
kimerül s ki tagadhatná, hogy a kishivatalnok is
ember?

A legtöbbször, a lelket és testetölő hivatalos
elfoglaltatáson kívül, még nagy és terhes családja
is van, a minek a kor kívánalmához mért ellá-
tása és gondozása, nem csekély aggodalommal és
küzdéssel jár.

Utat, — módot kell hát kitalálni, hogy min-
den egyes hivatalnok kapja ki azt a pár heti
szabadságot, a mit a törvény előír s a mit vajmi
ritkán kap ki egyetlen-egy is.

Nagyenyed város közönsége képv. közgyű- lése 1888. június 20-án.

Ezen gyűlés legnevezetesebb és a képviselők figyel-
met méltóan igénybe vett tárgya volt azon m. kir. vallás-
és közokt. minisiteri leirat, a városi képv. testületnek utóbb
f. évi március havában a város elemi oktatási ügyének
rendezése érdekében kelt felterjesztésére.

Bár e leirat sok tekintetben nem felelt meg a vá-
rakozásnak, a város iskolászeke és képviselői beható ta-
nácskozás s jelesen elemi leányoktatás ügye rendezésének
előszereivel ápolat hajtása folytán minden abban talál-
tató — elfogadható — feltételt elfogadni késznek nyilat-

kozott; ugyanis elfogadja képv. testület a minisiter urnak
azon kijelentését, hogy ha a polgári fiúiskola beszünteté-
sével — a női munkaszakkal kibővített polgári leányiskola
államosítottatik, illetőleg állami polgári iskolává nyilvání-
tatik — ez alapon kész ezen iskolának szállásáról, fűtés,
világítás és kiszolgálásáról maga gondoskodni és a diszes
kiállítás felszerelést is átadni, csak hogy ilyenképpen a
személyi (tanítói fizetések) kiadásoknak egészben az állam
által leendő hordozásával, — a rendelkezésére maradt
esekélyebb fedezetnek újabbai áldozatok által leendő pótlá-
s mellett elemi oktatási ügyét oly képpen rendezhessék
be, hogy innen a magasabb iskolába az át lépés megfelelő
fokozatos renddel történhessék meg.

Ellenben a kívánt két tanítói szállást nem adhatja
meg — és pedig azért, mert ezen helyiségekbe kellend
felállítandó elemi leányiskoláját elhelyezni; nem teljesítheti
továbbá minisiter ur ő méltóságának azon kívánságát sem,
hogy az ily módon foglalkozás nélkül maradó állami tani-
tók ellátásáról gondoskodják és pedig azért, mert őket
megfelelően nem foglalkoztathatván, vagyonai tekintetben
nincs módja nekik azon emelt fizetéseket ingyen kiszolgálni

Köszönettel fogadja el végül minisiter ur ő méltóságának
az iskolahelyiség kiépítésére megajánlott 10000 frt bizto-
síték mellett kölesön meggyerésének ígretét s a fennebb
ismertetett határozat értelmében szerkesztendő felirat mel-
lett, melyben az indokolás is foglaltatik — a többször
idézett mltoz minisiteri meghagyás értelmében — már
most egy kész a jogügyi bizottság által szerkesztett „szer-
ződési ajánlatot“ is felterjeszteni s annak a sürgősség jel-
zése mellett — lehető gyors ellátását kérelmezni határozta.

S minthogy a városnak — a képv. testület által az
iskolák behelyezésére felajánlott épületét, mind a további
romlásától megóvás, mind jövedelmeztetése tekintetében
kijavíttatása már mulhatatlanul szükséges, az építkezésnek
azonnal leendő megkezdése nagy szótöbbséggel határoz-
tatott el. — Lélekemelő jelenség volt ez alkalommal szem-
lélni Nagyenyed város művelt, értelmes és hazafias kép-
viselő testületét — a melyik mindenkor midőn Cultura'is
kérdések vannak a szónyegen, vagy főként most, midőn
oktatásügyekről hajtott rendezést habár nem is egészen
a követelményeknek megfelelőleg, de legalább egy lépéssel
előbb haladni látja, — milyen kész az áldozatot meg akar
meghozni, ha az netalán érzékenyebb vagyonai rövidlősé-
vel követeltetik meg, — ugyanis ezen határozat a képv.
testület csaknem összes szavazatával lett meghozva.

TÁRCZA.

A nagyenyedi ref. templom története a 16-, 17- és 18-ik században. A templom belsejének átalakítása.

(Folytatás.)
Az építkezés befejezése. Elhelyez-
kedés a templomban. Mennyibe
került az építés?

A kegyadományok sorában emlithető e helyen a
kegyes pátrona Báro Kemény Druzsianna a 100
m. forintról szóló legátuma is, melyet a templomi székekre
hagyományozott, jöllehet ezen összeg csak később, az
építés befejezése után fizettetett be az egyház pénztárába,
A segélyadományokról vezetett naplók ezen kegyado-
mányról nem emlíkeznek.

A segélypénzekről vezetett naplók 1804. jul. elején
bezárattak. Az építés akkor már mondhatni be volt fejezve.

A kar rostélyzatából hiányzott még valami, de
bizonyosra vehető, hogy nyár folytán a munka ezen
hiányzó részével is elkészültek s az ősz elején a templo-
mot felszentelték; abba 11 év után, mert az építés ennyi
időt vett igénybe, újlag beköltöztek.

A felszentelési ünnepély részletei leírását tárgyzó
okmány nem maradván fenn, ennek lefolyását nem közöl-
hetem. A helyzet, a viszonyokból következtetni lehet, hogy
az lélekemelő ünnepélyességek között ment véghez.

Önként érthető, hogy az a hírközlés, mely templo-
mát 11 évig nélkülözni volt kénytelen; mely mennyei
Atyját, ily hosszú ideig nem saját megszokott templomá-
ban imádhatta; temploma korszerű átalakítása, restaurálása
érdekében oly nagy erőfeszítést vitt véghez, akkora áldo-

zatot hozott meg; önként érthető, hogy midőn a munkával
készen volt, diszes imaháza az ő számára újlag megnyilt,
abba lélekemelő vallásos ünnepélyességek között vonult be.

Abacs János püspök, enyedi pap ekkor még jó
erőben volt s így a templomszentelési ünnepély egyik
szónoka a buzgó főpásztor lehetett.

Az sem valószínűtlen, hogy a felavatási ünnepély
ép szeptember első, második vasárnapján ment véghez.
Ugyanis ezen hó első napjai, azon korban Enyeden ünne-
pnapok voltak. Az akkori időkben mindenik szeptember
elején a szülők, a közelebb fekvő megyékből, a Sztrigy,
Fehérkörös, Szamos vidékeiről, a távol Székelyföldről és
Szilágyból tömegesen siettek Enyedre, az erdélyi kálvi-
nista akkori metropolisába a tudományos műveltség eme
kis Áthéneijába, hogy az iskolai új év megnyitán jelen
legyenek, újaikat a nagyhírű Bethlen-főtanodában elhe-
lyezzék, mely mellett már külön jogi tanszék is állott fenn.

Feltehető, hogy az egyház előjárósága ezen ünne-
pélyes alkalmat használta fel 1804-ben, hogy kiépült diszes
templomát, a távolból tömegesen Enyedre sietett hitsor-
sok jelenlétében nyissa meg ünnepélyesen, kik közül
akárhány annak javára egy s más után adakozott is.

A mi az elhelyezkedést illeti: a Bethlen-főtanoda
fiatalsága az éjszaka felőli kart foglalta el.

A délfelőlít a czéhek osztották fel magok között e ké-
pen: a szószékhez legközelebb eső osztályba a csizma-
diá, mint legnépesebb, az utána következébe a szűcs, a
harmadikba a tímár (varga) és mészáros, negye-
dikbe a fazakas, kovács, lakatos, szabó
és ötvös czéhek telepedtek be.

Ezen karzat osztályokban csak az iparos segédek és
tanoncok foglaltak helyet. Az önálló iparosok a karzat
alatti padsorokat lepték el. A nyugot felőli széles és tágas
kar az elkészítendő orgona számára tartott fenn. Éne-
kesi társaságában itt foglalt helyet a kántor.

A főtanoda gondnokai, professorai a sanctorium
nyílásában álló padokat választották el.

A püspök s mikor a gen. not. Enyeden lakott ez
is, rendszeren közvetlenül a professorok ülőhelyeik melletti
padban ültek.

A szószéktől jobbra fekvő karzat alatt emelkedő
padok közül a három első, valamint a bal felőliek két
elsőjét a megyei városi tisztviselők, az egyháztanács tagjai,
szóval az u. n. honoraczió osztályhoz tartozó férfi közön-
ség foglalta el.

A szószékkel szemben, vagyis a középben levő pad-
sorokat, társadalmi állás szerinti sorrendben, a nőközönség
vette igénybe.

Papok ülőhelyei közvetlenül a szószékbe vivő lép-
csőzet mellett.

A szószék, a kiépült karzat, továbbá a templom derekán
nyitott új bejárók s az ezek miatt megváltozott akusztikai
viszonyok miatt, régi helyéről valamivel közelebb vitetett
a sanctoriumhoz, közvetlenül a delikar jobb felőli szegletén
állítottat fel, hol ma is áll.

A sanctorium mélyedésében ülőhelyek nem ren-
dezettek be addig sem, míg az orgona annak nyílásába
helyeztetett át. Nem volt szükséges. Miután a karok
kiépítették, a sanctorium nélkül is kényelmesen elfért
a közönség a templomban. De meg, mint a főtanoda
kurátorai 1748 tavaszán írták az egyháztanácsnak, a sanctu-
riumban „a templombeli actiókat hallani
nem lehetett“.

Eképen ment véghez az elhelyezkedés.*)

*) Közönség szerint az 1804-ben történt ilyen elhelyezkedés
lényeges változás nélkül fennmaradt 1849-ig. Ezen évig csak annyi
változás történt, hogy az orgona időközben, a nyugoti karról mostani
helyére, a sanctorium nyílásába helyeztetvén át, ezen kar is a lét-
számában folyton emelkedő főtanodai fiatalság használatába bocsá-
tatott át.

Megnyugtatólag vétetett tudomásul a m. k. vasut-igazgatóság által a vasuti hidon felül, annak érdekében eszközöndő patak szabályozása ügyében hozott másodfoku határozat, mely a partépítmények fenntartása érdekében, az eddig netalán létezett kételyeket merőben elenyészteti.

A helybeli orsz. feyintézet által még a mult években — minden előleges jogszerzés nélkül és szokás ellenére — éjjeli időben létesített, saját mosás és fürdés céljaira — egy földalatti csatornán a város malomárka vizének befolyására készített vízvezetékének a vizjogi törvény értelmében leendő tárgyalása alkalmára — a meg nem engedett jogszerzési módtól eltekintve főleg a nevezett intézetnek egészségügyi vizszükségletére való tekintettel — kiküldendő megbizottainak kép. testület azon utasítást adta, hogy az érintett vízvezető csatorna jelenbeni magossági állásának meghatározott méret szerinti állandósítása mellett, midőn még megmarad a malom 3 kövére szükséges vízmenyiség, engedélyezi a malomárkából vízhasználatot; kisebb vízállásokban azonban, midőn néha alig egy köve való viz folyik az árokban, csak megfelelő s szakértőileg megállapított kártérítés mellett engedheti meg — saját malmábani károsodásának megóvásául a viznek onnan leendő beszerezhetését, határozottan ellene mondván azonban annak és tiltakozván az ellen: hogy bár hosszú idejű használat folytán, a nevezett intézet a várossal szemben ezen alkalomból Servitus joggyakorlatot szerezhesen. — akár azon esetre, ha a város netalán malmának kerekeit szaporítaná, akár ha a körülmények változával — idő folytán malmának beszüntetésével vizet ezen árokba nem vezetne.

A „Jó sziv“ központi bizottságának 20 forintot, a nagymérvű tüzkárt szenvedett Kutfalva károsai részére 5 frt segélyt szavazott meg.

Özvegy Bene Józsefné, emeletes házát, melyen a városnak jelenben mintegy 3 ezer frt követelése fekszik, felajánlja a városnak megvásárlásra oly képen, hogy a város vállalja át a nevezett házastelken fekvő összesen 5400 frt terhet, adjon neki a telek hátsóbb részében két kis alsó szobát lakásul és havonként 15 frt segélyt pénzt élethossziglan; a képr. testület az ajánlatot tüzetesen tárgyalván, azt úgy az épület jelenbeni állására, a hely fekvésére, mint jövedelmezőségére való tekintetből pénzügyileg is elfogadhatónak találta és megvásárlását összes szavazatainak három negyedével határozatilag kimondotta.

Megszavazta a tanács mellett huzamos ideig szolgált néhai Antal János özvegye és árvának a 3 havi szokásos mortualis angariáját 75 frtban, Nagyenyeden márg 10 év óta lakó Horváth Albert kereket összes szavazataival a városi törzs polgárok sorába felvételnél határozta. Kovács Ferenc nagyenyedi esendőparancsnok a városi hatóságtól meleg szavakban bucsuzott el, miért részére hasonló válassz küldése határozatott — és végül az alsóféhérmegyei fört. régészeti és természettudományi társulat rendes tagjai közé Nagyenyed város, mint erkölcsi testület, egyhangulag belépni határozatott. **R.**

Az igazságügyminiszter Gyulafehérvárt.

Fabiny Feofil igazságügy miniszter 5 nagyméltósága 1888. június 18-án a délutáni vonattal városunkba érkezett és már az nap a kir. törvényszéket, ügyészséget szvizsgálta meg, — e vizsgálat dilután 7 óráig tartott, a midőn városi polgármester Novák Ferenczet hosszas kihallgatásán fogadta.

A templom átalakítása, restaurálása — mennyiben ezen kifejezés ide vonatkozólag használható — mennyibe került? egész pontosan nem, de jelentéktelen különbséggel ki lehet mutatni, daczára annak, hogy sem jegyzőkönyv, sem ezt tárgyadó számolás rendelkezésünkre nem áll. Ki lehet mutatni a Bodola és Benke által vezetett naplókól, melyekben a tulajdonképeni kegyadományok mellett a fótanoda pénztárából, templomépítési célra, 1794. ápril 3-tól, 1804. júl. 4-ig időnként fizetett összegek pontosan bevannak vezetve;*) az egyháztanácsnak 1795. augusztus 9-ről a főkonsistoriumhoz intézet felterjesztéséből; a főkonsistoriumnak 1796. júl. 11-ről az enyedi egyház gondnoka, a fótanoda gondnokai és tanáraihoz intézett leiratából, melyben nevezett előjárások oda lettek utasítva, hogy „a templomépítésére kívántató költségek egyharmadrészét a Collegium és kétharmadrészét az Ecclesia tegyék“, végül a fótanoda és az egyház előjárásága között az építkezési költségekre vonatkozólag 1803. május havában történt elszámolásra vonatkozó egy feljegyzésből.**

Ezen okmányok tanúsításai szerint a Bethlen-főiskola templomépítési célra, 1803. májusig befizetett készpénzben összesen 4018 m. frt 10 krt, adós maradt még az egyháznak 820 m. frt 23 krajczárral, a két összeg együtt 4888 frt 33 kr.

Ugyde akkor az asztalos munka még teljesen hiányzott s a karzat rostélyzata elkészítésére vállalkozó

*) A Bodola és Benke által vezetett naplók, ugy a bevételek, valamint a kiadások csak egy részét és pedig a segélypénzekről való elszámolást mutatják. Azon összegekről, melyeket az egyház folyó jövedelméből, tőkepénzeinek felhasználásából költött az építkezésre, külön napló vezetett, mely megsemmisült.

**) A nagyenyedi ref. egyház levéltára. „A nagyenyedi Evangelico Református Nemes, Szent Ekkleziájának mindennemű leveleinek ejtroma 1847.“, 246. lap.

Nem annyira a kir. törvényszék vezetése, működése után képezte e vizsgálat tárgyát, mert ez oldalról a gyulafehérvári kir. törvényszék, a bírói kar szorgalma, de különösen az elnök helyettes tapintatos vezetése folytán csak teljes megalégedésre érdemes, hanem különösen az ujonnan építendő, esetleg átalakítással nyerhető börtönhelyiségek megsemmisítése s így másnap szintén tovább folytatta a vizsgálatot, — eredménye ezen látogatásnak az, hogy jövőre a kir. törvényszéknél levő, eddig az elnök által használt lakszobák a kir. törvényszék helyiségeivé lesznek.

Déli 12 órakor a „Hungária“ vendéglő 1. számú szobájában 5 nagyméltósága, először a városi hatóságot Novák Ferenc polgármester elnöklelte alatt, ezután a kir. törvényszék tisztelgett elnök helyettes Szabó István vezetése mellett, az ügyvédi kamara Révai Ignácz üdvözlétével és a kir. közjegyző Halász Jakab személyesen adta át tisztelget — végül dr. Mohai Sándor képviselőnk tisztelgett — e tisztelgések 1 órakor értek véget.

Délután 3 órakor látogatta meg városunknak érdekében dus polgármesterét Liskai Jenő min. tanácsos társaságában, a hivatalos helyiségben, holis hosszabb ideig tartózkodott és kérdézősködött a város viszonyairól. Ő nagyméltósága az éjjeli vonattal lévén utazandó Brassó felé, a polgármester Novák Ferencz, kir. törvényszéki elnök Zsakó István, kir. ügyész Tribusz Gusztáv, dr. Mohai Sándor képviselő és Boska József városi főkapitány társaságában esti 9 órakor ment ki az indóházhoz, a hol is a részére készen tartott vagonba vonulván, az öt kiki-sérőktől szívélyes bucsut vett.

Ugyancsak a miniszter gyulafehérvári látogatásáról olvassuk, hogy az omnibuson menvén be a városba, incognitója megtartása végett, — az omnibus vezető által tiszteletes szobát rendeltetett magának és ebédelni a sétatéri kioszkba ment. A szállodába visszatértekor aszobaleány megnezi az egyszerűen öltözött vendéget s így szolt: „Nagyon szép szobát nyitottunk, nem lesz aztán igen drága“, mire a miniszter esöndesen mosolyogva így válaszolt: „igyekezni fogok, hogy kifizettessem“.

Az igazságügyminiszter Nagyenyeden.

Fabiny 5 nmlga megjárva Brassót, folyó hó 22-re virradólag Enyedre érkezett. Az éjet kocsiában töltötte s reggel Liskay osztálytanácsossal legénye kíséretében Munkácsi kávéházába hajtatott reggelizni. Ott megkérdezték, hogy merre van a járásbíróság, 9 órakor leindult a magyar-utezán, utközben megkérdezte egy helybeli ügyvédőt is, hol van a jbiróság? „Jöjjen csak velem az ur. én is oda megyek“, — volt a biztató válasz. Közeledve a bírósághoz, kérdé a miniszter: talán tisztviselő-e? „Nem, én ügyvéd N. N. vagyok“. „En meg Fabiny miniszter vagyok“ volt szerény hangon a bemutatás. Tableau! A miniszter a kerületi börtönt, a jbiróságot megvizsgálta s mint halljuk, megalégedést fejezte ki. 12 órakor tért vissza s az utcán találkozott a tisztelgésére siető Csató János alispán, Török Bertalan főjegyző és Kovács Gyula polgármesterrel, — kiket szívélyesen fogadva, megtekinté a collegium épületét sajnálatát fejezte ki, hogy idő rövidsége miatt részletesen nem tekintheti meg, — majd a városháza tért be s rövid ideig megpihenve, — a tisztelgőktől bucsut vett. Délben a Munkácsi kioszkjában ebédelt s délután 2 órakor Kovács Gyula polgármester, Csernátony jbiró és Kolumbán A. albiró kíséretében kikocsizott s hosszabb társalgás

lakatosnak is csak előlegpénzek adattak. A fótanoda pénztára 1803. májustól, 1804. júl. 4-ig, mely napon a Benke naplója bezárult, lefizetett még az egyháznak, valószínűleg a 803. május havában fennmaradt 820 frt tartozása apasz-tása fejében: 730 frtot, mely összeggel részben a 803 és 804-ben végzett asztalos és lakatosmunkák díjjai fedeztetek

Csak részben, mert ennyi pénzzel az összes asztalos és a lakatosmunka még el nem végzett részének kiadásai legfennebb csak megközelítőleg voltak fedezhetők.

Akkora összeget, ha jóval nagyobbban nem, melynek egyharmada, a fótanoda 4888 frt 33 krajczárját 5000 frt kerek összegre kiegészítette, az utólag befizetett 730 frton felül még bizonyosan kikellett az építési alpból fizetni.

Hogyha már az összes építési költség kimutatására nézve ezen 5000 frtot vesszük alapul, mint a való-ságnak körülbelül megfelelőt s ehhez hozzáadjuk az enyedi eklézsia által fedezni kellett kétharmad részt 10,000 frt összegben, akkor az összes építési költség, — f u v a r b a n és kézi munkában szolgáltatott segély értékét ide nem számítva — 15,000 magyar vagyis 12,500 h r e n e n s f o r i n t o k b a n m u t a t h a t ó k i.

Sok pénz volt ez abban az időben, mikor mindennek ára oly alant járt, a folyamatban levő európai hadjáratok súlyos költségei nehézkedek a föld népének vállaira, mikor e zilált és felette nyomasztó pénzvizonyok miatt a devalvacio már-már küszöbön állott, nehezen is bírták ezen összeget összeszedni. Még a nagybirtokos Bethlen-fótanoda pénztára is, a terhére mutatózó építési pénzek kifizetésével akárhányszor késedelmezni volt kénytelen, az egyház pedig, daczára annak, hogy a Bethlen-fótanoda segélyétől eltekintve, különböző forrásokból, pénzben mint 6000 m. frt, segélyt vett be, vagonnyal csaknem teljesen kimerült. „Minden Fundusocskánk és Capitalisunk elkölt“ —

elutazott. Modora, megjelenése az egyszerű, de erőlyes, tevékeny s maga iránt önkéntelenül is tiszteletet keltő férfi benyomását teszi. Vajha legjobb törekvéseivel teljes sikert arathatna s vajha kitünő példáját a többi miniszter urak is követnék. A közvetlen szemlélet, közvetlen megismerés sok csalódásnak és rossz információknak, sok helytelen intézkedésnek vágja be az utját.

LEVELEZÉS.

Magy r i g e n, 1888. jun. 19.

Ezen év április havában egy roncóló toroklobban (diphtheritis) szenvedő gyermeket gyógykezelttem, mely betegségből — daczára annak, hogy az egyike volt a leg-súlyosabb jellegűeknek — az illető gyermek mégis szerencsésen kigyógyult.

A napokban értesültem, hogy egy társaságban többen nyilatkoztak, hogy azon betegség, miben az illető gyermek szenvedett, nem volt diphtheritis.

Miután ugy tudom, hogy azon tisztelt társaságban orvos-szakértő, ki azon gyermek betegsége iránt bírálatot mondhatott volna, nem volt.

Bátor vagyok kérdezni az illetőktől, honnan meriteték azon nézeteket s honnan vették a bátorságot, hogy oly határozottan ki merték mondani egy hatóság orvos-sal szemben, hogy azon betegség nem volt diphtheritis? hiszen tudniok kellene, hogy ez eset bármily ritka, de nem példátlan az orvosi gyakorlatban.

Lukácsffy Victor,

Alsóféhérmegye m.-igeni járás orvosa.

Marosujvár, 1888. jun. 20.

Tekintetes Szerkesztő ur!

A m. ujrári színműkedvelők folyó évi nyári idénye e hó 16-án megkezdődött. — Színrekerült — a magyar-honi vízkárosult testvéreink javára — Szigety József 3 felvonásos népszínműve „A s z é p j u h á s z“.

Játszta: Virág János (Barátosi), Boér János (Berényi), Papp Zsuzsanna (Berényiné), Vincze Janka (Rózsa), Papp Julesa (Laura), Pétersberger Janka (Pöszmánczi), Csizsér Árpád (Jancsi), Böszörményi Ida (Piroska), idősb Pásztor Gyula (Bálint), ifjabb Pásztor Gyula (Pista), Baranyay Károly (bíró), Vincze Rózsa (szomszédnő), Sorompó Irén (egy asszony), Szilágyi Pál (szolga).

Marosujvár műértő közönsége ez alkalommal is — mint mindig — tanujelét adta annak, hogy áldozatkész-sége — ott, hol szükséges — példátlan.

Mintha mindenik műkedvelő a czél szentsége által lett volna ihletve, oly odaadással és jókedvvel igyekezett a jeles színmű elismert érdekességét emelni. Ezért fogadják, teljes méltánlásunk mellett, a károsultak és a köz-művelődés nevében köszönetünket.

Az előadásra nézve csak annyit jegyzek meg, hogy az általában összhangozó volt és — daczára annak, hogy a régi műkedvelők közül sokan visszavonultak a ténykedéstől, helyet adva újaknak, hogy a már megtört uton haladjanak — a sikerültek közé számítható, eltekintve egyeseknek a kezdet nehézségeivel megküzdni akaró jó szándéku, de még gyakorlatot igénylő inkább otthonosság, mint szerep nemtudás hiánya miatti igen csekély és még helyrehozható gyengeségeitől.

Az ujonnan belépett tagok: Papp Zsuzsanna, Papp

írja a főkonsistoriumnak az egyháztanács 1795. aug. 9-ről. „A mi eclesiánk reformátum nagy templomát, a mult seculum végén csaknem egészen újból építvén fel, ezen építés annyira kimerítette az Ecclesia Cassáját, hogy nem csak Currens jövedelmeit, hanem még a testamen-taliter kapott Capitalisait is mind templomépítésre köl-tötte“) írja a főkonsistoriumhoz 1831. márczius 11-ről bizonyos vitás ügyben felterjesztett panaszlevelében az enyedi egyház pár tagja.

Ilyen viszonyok mellett nem lehet feltűnő, ha az 1794-ben folyamatba indult templomépítés csak 1804 ben, tehát 11 év után fejeztetett be.

Három gondnok t. i. B e n e d e k Ferencz, G i l y é n János, P a á l Benjámín szolgálták az egyházat ezen idő alatt.

Az öreg Kolozsvári Sámuel kántor-tanító, ki az alapító letételének ünnepélyén részt vett, a munka befejezését nem érte meg. 1797-ben elhalt s helyét G ö r g é n y i Zsigmond foglalta el.

Szili József egyházi sem bírtá az építéssel és segélygyűjtéssel járó folytonos jövés-mevés fáradaimait végig kitartani. Hosszu időn becsülettel viselt szerény tisztéről 1802. végén előregedetten, kifáradtan lemondott s helyét Madocsi Józsefnek engedte át.

A papokról, kik az enyedi egyházat eme nehéz viszonyai között s emlékezetes éveiben szolgálták, meg-előzőleg már szóltam.

* * *
(Folytatása köv.)

*) Értik a Kőlönte József által hagyományozott 1000 frtot is. Ezen összeg azonban ép ezen czélra lévén hagyományozva, az építésre elkölthető volt.

szere, de erlyes, tisztelget keltő rekrvseivel teljes t a többi minster et, közvetlen meg- bationak, sok hely-

S.

1888. jun. 19. esoló toroklobban kezeltem, mely ba- gyike volt a leg- rmekek mégis sze-

társaságban töb- ég, miben az illető itis.

szelt társaságban ége iránt bírálatot

51. honnan meritet- batorságot, hogy y hatósági orvos- volt diphteritis? bármily ritka, de

ffy Victor, ha-igeni járás orvosa.

1888. jun. 20.

évi nyári időnye rült — a magyar- Szigety József 3 h á s z .

Boér János (Be- zeze Janka (Róza), ka (Pósmáncai), a (Piroska), idősb Gyula (Pista), Bapsondnó), Sorompó

alkalommal is — hogy áldozatkész-

él szentsége által kedvel igyekezett melni. Ezért fogad- osultak és a köz-

gyezek meg, hogy zára annak, hogy onultak a tényke- n megtört uton ltható, eltekintve küzdeni akaró jó akabb otthonosság, en csekély és még

Zsuzsánna, Papp

nács 1795. aug. gy templomát, a újból építvén fel, ésia Cassáját, hogy még a testamen- plomépítésre köl- rezius 11-ről bizo- velében az enyedi

het feltűnő, ha az és csak 1804 ben,

k Ferencz, Gi- ták az egyházat

kántor-tanító, ki vett, a munka ált s helyét G ör-

az építéssel és elés fáradaimait el viselt szerény áradtan lemondott

ázat eme nehéz szolgálták meg-

nyozott 1000 frtot is. manyoza, az építésre

Julesa, ifj. Pásztor Gyula, Baranyay Károly, Vinceze Róza és Sorompó Irén — mai első felléptükkel tanujelét adták annak, hogy bennök hajlam és tehetség, nemcsak de erős akarat is van.

Üdvözljük őket szinkörünk padán és a közreműködés terén s reméljük, hogy folytonos tanulmány és otthonosságszerzés által öregbitendő jóindulatú közreműködésüket a jövőben sem vonják meg a hálás közönségtől. Egy vidéki.

VEGYES HIREK.

— Dr. Jeney Elek derék ifjú barátunk, f. hó 22-én a legjobb sikerral tette le Marosvásárhelyt az ügyvédi vizsgát. Gratulálunk.

— Hymen. Z. K i s e A l b e r t, feltorja-karatnai ref. lelkész, folyó hó 19-én, tartotta esküvőjét H a j d u B e r t a kisasszonnyal, özv. H a j d u Jánosné mivelt és kedves leányával, M e z ö b á n d o n. A menyegző szűk családi körben folyt le, de azért az öröm és megelégedés nem hiányzott. Isten éltesse az ifjú párt s adjon nekik kevés bánatot és sok örömet!

— A polgári dalkör ma délután érdekes nyári mulatságot rendez, melyet, ha a jelek nem csalnak, az eső megzavarni nem fog.

— Vizsgák sorrendje a nagyenyedi polgári iskolánál. A helybeli államilag segélyezett polgári fiu és leányiskola, s a hozzájuk csatolt előkészítő osztályok vizsgái következő sorrendben tartanak meg. Folyó hó 26-án délelőtt 8—12 óráig az előkészítő leány és előkészítő fiu osztály; délután I-ös polg. leány osztály és I—II polg. fiu osztály. 27-én délelőtt 8—12 óráig III—IV polg. leány osztály. 28-án délelőtt 8—11 óráig II leány osztály. 11—12 jutalmak kiosztása. A leány osztályok vizsgái a régi városház nagytermében, a fiuké pedig rendes iskolahelyiségekben fog megtartatni. A vizsgálati idő alatt a rajz és kézi munka kiállítás a n. é. közönségnek megtekintés céljából rendelkezésre áll. Nevezett iskolák nyilvános évről vizsgáira a m. t. szülőket s az érdeklődő tanügybarátokat tisztelettel meghívja S e b e s t y é n S á n d o r, helyettes igazgató.

— Nyári multság. A polgári iskola tanítói f. hó 28-án, az évi vizsgálatok végeztével zártkörű nyári mulatságot rendeznek, melyre ugy a tisztelt szülők, rokonok, mint a n. é. közönség ezen az uton is meghívotnak. A befolyó tiszta jövedelem az alsófehérmegyei tanító egyesület által alapított „Gáspár-alap” tőkéjéhez fog csatoltatni.

— Állásába visszahelyezett körjegyző. B i h a r i Zsigmond kutyfalvi körjegyzőt, kit az alispán némi hivatalos szabálytalanságok miatt állásától felfüggesztett, a közgazgatási bizottság hivatalába visszahelyezte, de egyúttal 100 frt bírság megfizetésében marasztalta el.

— Az új német császárr békés hangzású kiáltványt intézett a birodalom népéhez.

— A roncsoló toroklobbnak megint 4 esete mutatkozott a mult heten városunkban, azon alszögbeli ház környékén, melyben az első 3 eset felmerült. A főiskola ifjusága közt még egy eset sem volt. Az elkülönítésre, s a betegek gyógyítására nagy gond van fordítva. — Kapucon is volt 3 eset, ezekből 2 meghalt, egy pedig kezelés alatt van.

— Épül a kis hid. „Míról annyi jósnak, zengett ihlett szája” az az: dehogyl miert 4 év óta annyit zugolodtunk otthon bizalmas családi körben, a casinoban, a mosópádon, az irodában, sőt a lapok hasábjain is különböző czimek alatt t. i. a kishid padlózatának elkorhadása, s ésketlen feldozgatása miatt: most csakugyan helyes megoldást nyert. A városgazda gyógyító keze alól megijódva kerül ki a kis hid, s a járkelők megint lábtorés aggodalma nélkül fognak közlekedni rajta. Mikor mondhatjuk ezt a nagyház előtti kövezetről is?

— Új építkezés. A városi képviselőlet közelebbi ülésében elhatározta, hogy a 40 év óta befejezetlenül álló b. Kemény István-féle piaci házát a nyár folytán teljesen felépíteti. Igen helyesen! az egészségügy is sokat nyer vele, ha ez a főtérén díszletenkedő elhanyagolt épület egészséges lakházzá lesz átalakítva.

— Helység névtári böngészet. — Régi kor régi szokásaira vet világot a helységeknek egyes Szentek nevről lett elnevezése. A m. kir. statisztikai hivatal által kiadott legújabb helység névtár szerint ugyanis van: 1 Szent-Ábrahám, 1 Szt. Adorján, 2 Szt. Ágota, 18 Szt. András, 6 Szt. Anna, 2 Szt. Antal, 1 Szt. Antalfa, 2 Szt. Balázs, 1 Szt. Békálka, 7 Szt. Benedek, 1 Szt. Bátor, 1 Szt. Borbás, 2 Szt. Demeter, 1 Szt. Diénes, 2 Szt. Domokos, 3 Szt. Egyed, 2 Szt. Elek, 1 Szt. Endre, 8 Szt. Erzsébet, 1 Szt. Erzsébethegy, 3 Szt. Gál, 1 Szt. Gáloskér, — 1 Szt. Gerice, 2 Szt. Gothárd, 3 Szt. Grót, 46 Szt. György, 1 Szt. Györgyhalm, 1 Szt. Györgyhegy, 1 Szt. Györgymező, 4 Szt. Györgyvár 1 Szt. Györgyvölgy, 1 Szt. Haraszt, 1 Szt. Háromság, 1 Szt. Helena, 1 Szt. Hubert, 4 Szt. Hona, 14 Szt. Imre, 1 Szt. Imréd, 11 Szt. István, 24 Szt. Iván, 1 Szt. Ivánfa, 5 Szt. Irány, 10 Szt. Jakab, 1 Szt. Jakabfa, 1 Szt. Jakabfalva, 8 Szt. János, 1 Szt. János Elefánt, 1 Szt. Jánoshegy, — 1 Szt. Jobb, — 2 Szt. József, 2 Szt. Katalain, — 2 Szt. Katalina, 12 Szt. Kereszt, 1 Szt. Keresztbánya, — 24 Szt. Király, 1 Szt. Kozma, 1 Szt. Kozma dombja, 6 Szt. Kut, 22 Szt. László, — 1 Szt. László-telke, 1 Szt. Lázár, 1 Szt. Leányfalva, 5 Szt. Lék, 1 Szt. Lériánt, 1 Szt. Lisló, 9 Szt. Lőrincz, 1 Szentlőrincz Táplárfa, 1 Szt. Luka, 5 Szt. Margita, 6 Szt. Mária, 47 Szt. Márton, 1 Szt. Márton Káta, 1 Szt. Márton Macskás, 22 Szt. Mihály, 5 Szt. Mihályfalva, 1 Szt. Mihályfalva, 1 Szt. Mihályhegy 1 Szt. Mihálytelkes, 3 Szt. Mihálytelke, 1 Szt. Mihályvár, 43 Szt. Miklós, 1 Szt. Miklósfalva, 1 Szt. Miklósuzog, 1 Szt. Mita, 1 Szt. Odorfa, 11 Szt. Pál, 27 Szt. Péter, 2 Szt. Péterfalva, 1 Szt. Péterhegy, 1 Szt. Pétervár, 1 Szt. Rókus, 1 Szt. Sebastyán, 3 Szt. Simon, 11 Szt. Tamás, 3 Szt. Terna, — 2 Szentegyház, 1 Szentegyház Oláhfalva, 4 Szentek, 1 Szt. falu, 1 Szentlak.

— Az E. M. K. E. 1888. augusztus 19. 20. 21-én Brassóban tartandó közgyűlésének programja. I. nap. Augusztus 19. Érkezés vasuton délelőtt 9 óra 45 perczkor (budapesti idő) Brassóba. (Ugyanekkor érkeznek a Háromszék-, Csik- és Fogaras-megye, valamint Hétfalu felől jövő vendégek kocsikon.) Ünnepeles fogadtatás a pályaudvaron: Gróf Bethlen András ur, Brassó és Szeben vármegyék főispánja által. Diszbevonulás (kocsikon) a nagy utcán át a városház elé, hol az E. M. K. E. brassómegei választmánya nevében, annak elnöke, Koós Ferencz kir. tanácsos ur üdvözi a vendégeket. Elszállás. Déli 12 órakor az E. M. K. E. brassómegei választmánya III. rendes közgyűlését tartja a tanácsházán, melyen az E. M. K. E. igazgató választmánya s az összes vendégek testületileg vesznek részt. 1 órakor tisztelgések az E. M. K. E. elnöke, Gróf Bethlen Gábor urnál. 2 órakor társasbéd a „Zöldfa” szállodában. 4 órakor séta a regényes fekvésű, a város és vidék gyönyörű távlatát feltűntető felső sétátra, esetleg kirándulás a „Czenk”-ra. 6 órakor oszonna a lövöldében. Este 9 órakor fáklyás-zene az E. M. K. E. elnöke, Gróf Bethlen Gábor ur tiszteletére. — Gróf Bethlen András főispán ur lakása előtt. A fáklyászene után görögültz a „Czenk”-tetőn. 10 órakor ismerkedési estély a „Zöldfa” szállodában. II. nap. Augusztus 20. Reggel 8 órakor találkozás reggelinél a Klastrom kapu mellett lévő kávéházakban. 9 órakor Szent-István napi disztizeni tisztelet, melyen az E. M. K. E. testületileg vesz részt. 10¹/₂ órakor: E. M. K. E. Közgyűlése a Nr. I nagytermében. A közgyűlés tárgyszorozata: (Alapszabályok 11. §-ja) I. A tisztikar és az igazgató választmány jelentései és indítványai. II. Az évi költségvetés megállapítása és a megelőző évi zárszámadásra vonatkozó számvizsgáló jelentések meghallgatása, elfogadása és a felmentvény megadása, esetleg megtagadása. III. Határozathozatal a vidéki választmányok jelentései fölött. IV. Az egyesület tisztviselőinek s a két tagból álló számvizsgáló bizottságnak megválasztása. V. Egyesek önálló indítványai, melyek az igazgató választmányhoz közgyűlés előtt legalább 8 nappal írásban benyújtandók. VI. Az ügykezelési szabály megállapítása s az alapszab. megváltoztatása, módosítása, esetleg az egyet feloszlatása fölött határozathozatal. VII. A jegyzőkönyv hitelesítésére három tagnak a kiállítás. 12¹/₂ órakor nagy orgonahangverseny az ág. ev. (szász) nagy templomban 2 órakor díszbéd. 4 órakor a város és nevezetességeinek megtekintése. Este 8 órakor díszelőadás az E. M. K. E. javára a Nr. I nagy termében. (A díszelőadás másora később külön fog kiadtni). III. nap Augusztus 21. Reggel fél 7 órakor kirándulás külön vonattal Sinaiába, a román király nyaralójának megtekintésére. A tömösi honvédelemkénél vonat megáll. Hétfalu közönsége itt fogadja az E. M. K. E.-t. A honvédelemkék megkoszorúzása. Sinaiába érkezés d. e. 10 órakor. Sinaiába és a királyi park megtekintése. 1 órakor társasbéd. Elbéd után folytatásos megtekintése Sinaiának. 4¹/₂ órakor visszautazás direkt csatlakozással a 7 óra 10 perczkor Brassóból Kolozsvár, illetve Budapest felé induló vonathoz. Ünnepeles bucsu a pályaudvaron s 7 óra 10 perczkor (budapesti idő) a vendégek elutazása. T u d n i v a l ó k. A t. vendégek valamennyi vasut-állomáson (nem államvasuton is) 50%-kal mérsékelt 10 napi érvényességű, vasuti menet térít jegyet válthatnak az augusztus 19-én d. e. 9 óra 46 perczkor Budapest, illetve Kolozsvár felől Brassóba érkező személyvonathoz minden igazolvány nélkül. A szállás-jegyek (akár magán-szálláshoz, akár szállodához), egy küldöttség által Homoródig a vendégek elé vitetnek s utközben fognak szétosztatni. Az augusztus 19-iki társasbéd étlap szerint történik; az aug. 20-iki díszbéd terítéke (borral együtt) 2 frt 20 kr. A t. vendégek utbaigazítására a magyar kaszinó helyiségében (Szent-János- és Klastrom-utca I. em.) állandó bizottság fog működni. A sinaiai kiránduláshoz utlevélre nincs szükség; csak szükséges, hogy a résztvevők f. évi július hó 20-ig Szt. István József titkárnál (Brassó) jelenkezzenek az utlevél megszerezhetőse végett. Brassóból Sinaiába és vissza: I. oszt. 3 frt 50 kr.; II. oszt. 2 frt 70 kr.; III. oszt. 2 frt 10 kr. Sinaiában a társasbéd terítéke 2 frt 20 kr. A t. vendégek kéretnek, szíveskedjenek f. é. július hó 20-ig bejelteni, részt óhajtanak-e venni a díszbédben s díszelőadáson, hogy jegyük fönttartathassanak. A visszautazás megkönnyítése céljából a Sinaiába utazók reggel magukkal viszik podgyászaitak a brasó pályaudvarba, a hol azok egy e célra kirendelt ruhátáros által átvétetnek s a visszautazásnál ismét vissza szolgáltatnak. A sinaiai kirándutás utazó ruhában történik. Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál az E. M. K. E. brassómegei választmányának elnöksége.

— Budapesti Hirlap. A „Budapesti Hirlap”-nak a hazai művelt olvasóközönség vetette meg alapját. A lap előtti fogva megértette a magyar közönség szellemét; minden pártérdek mellőzésével küzdött nemzetünk és fajunkért, ez egyetlen jelszóval magyarorságot! Viszont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolva azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetén. A hazai sajtóban máig a legfényesebb eredményt a „Budapesti Hirlap” érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja az országnak. A külső dolgozóitársak egész seregén kívül, a szerkesztőségnek annyi belső tagja van, a mennyivel egy magyar lap sem dolgozik; minden rovatot külön vezető gondoz, a helyi tudósítókön kívül, a kik a nap történetét írják. Minden fontosabb bel- vagy külföldi esemény fölül rendez levelezőn kívül saját külön tudósító értesít közvetlenül; a távirati szolgálat immár oly tökéletesen van berendezve, hogy elmondhatjuk: nem történik a világon semmi jelentékeny dolog a nélkül, hogy a „Budapesti Hirlap” arról rögtön ne adjon hí és kimerítő tudósítást. A „Budapesti Hirlap” politikai cikkeit K a s I v o r báró, R á k o s i J e n ő, B a l o g h P á l r j á k más kiváló hazai publicistákkal híven a lap független, magyar, pártérdeket nem ismerő szelleméhez. Politikai hírei széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarországi politikai és közlelele felül távirati értesítésekkel látnak el rendes levelezők, minőkkel minden városban, sőt nagyobb községben is bír a lap; a „Budapesti Hirlap” távirati tudósításai manap már teljesen egy fokón állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. Európa összes metropolisáiban Londontól Konstantinápolyig saját tudósítók vannak, a kik ugy az ott történő eseményeket, mint az elektro-mos dróton oda futó híreket rögtön megátviratozzák. A külföldi rendes tudósítókön kívül minden fontosabb esemény fölül a szerkesztőség külön kiküldetési tagjai adnak gyors és bő értesítést. A „Budapesti

Hirlap” e czélokra havonként oly összeget, fordít mint a mennyi ezélt 10 évvel még egy-egy hirlap egész költségvetése volt; de sikerült is elérnie, hogy ma a legjobban, leggyorsabban értesülő organuma a sajtónak. A „Budapesti Hirlap” Tárzarovata T e l e k i S á n d o r gróf, T ó t h B e l a, R á k o s i V i k t o r (Sipulus) és több kiváló írók közreműködése mellett a lapnak egyik erőssége s mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előlék színvonalán. A napirovatokat kitűnő zszurnalisták szerkesztik s a helyi értesülés ismert legügyesebb tudósítókra van bízva. Rendőrségi és törvénszéki rovatai külön-külön szerkesztői a főváros eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a „Budapesti Hirlap” helyet foglalhat minden család asztalán. A közgazdasági rovatban a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozására szükséges. A regényesarnokban csak kiváló írók legújabb műveit közöljük. Az előfizetés föltételei Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr. Az előfizetések vidékéről legelőszérűben postautalvány-nyal eszközölhetők követekül alalt: A „Budapesti Hirlap” kiadó-hivatalának. IV. kerület kalap-utca 16. szám.

CSARNOK.

A buborék báró.

Elbeszélés.
Elekes Lászlótól.
(Folytatás és vége.)

XI.

— Mártha, huzd félre azt a függőnyt. El akarom olvasni e levelet. Jer, old ki kezem kissé.

— Nem szabad, uram, az orvos megbüntetne, ha megtenném.

— Mártha, te jó vagy. Lásd, mennyi jót tennél velem, ha megtennéd.

— Nem teszem, tiszteletes ur. Mindjárt jön az orvos s fel fogja olvasni ő.

— Nem, nem, Mártha. Ezt csak nekem szabad tudnom. Valami fontos van benne.

Addig-addig kérte, míg feloldotta kezét Mártha. Mihelyt a leány kiment a szobából, felbontotta a levelet. Elolvasta egyszer. Nem hitt a szemei előtt tánczoló betűknek. Fenhangon olvasa: „Tiszteletes lelkész ur! Örömmel tudatom, hogy Bodoni Sándor ur leányával, Annával, f. hó 21-én tartom menyegzőmet. Menyasszonyom határozott kívánságára a tiszteletes Lelkés Urat van szerencsém felkérni a szertartás elvégzésére.

B. Apci.”

— Anna kívánja, hogy ott legyek, hogy én eskessem meg! — jaldult fel a beteg. — Anna, az az angyal? Nem fogok elmenni. Nem érte, hanem magamért. Mártha, jer, hívd az orvost rögtön; hívd a kurátort, hogy hozza el az egyház pecsétjét.

Márthával egyszerre lépett a szobába az orvos is. Feddőleg szólt a lelkésznek.

— Barátom! mit csinálsz? Miért súlyosbbitod bajodat?

Lenszegi átnyújtotta az Apci levelet. Az orvos szelid hangon vigasztalá.

— Asszony! hiuság a neved s lásd Gerő, ő is csak Éva leánya. Majd megírod neki, hogy nem megy el. Pár hét alatt jobban leszel annyira.

— Apci nem hibás. Annuska kívánja határozottan, hogy én eskessem meg.

— Csillapodj. Megtudunk mindent. Hallottad-e már, hogy Kozma Andris hazavitte a feleségét s nem győzi eléggé engesztelni. A minapában is új festett ládát vett neki.

— Jól tette. Hát az építkezéssel hogy állunk? Nem bánom, ha egy szobából fog állani is az egész parochia, előlék én abba egyedül is.

— Oh, Gerő, — szólt mosolyogva az orvos — hát azt hiszed, hogy ezek a jó emberek beleegyezzenek. Hiszen Kozma Andris még filogoriát is épített a kertbe.

— Kozma Andris? Kinek az engedelméből merik költeni az egyház pénzét?

— Ne túszedkj, Gerő, Kozma Andris a sajátjából építeti azt. Azzal akar kedveskedni neked, hogy nem engedted elválni a feleségtől.

— Hála én istenem, meghalt vala és felelevenedett, elveszett vala és megtaláltatott.

XII.

Végigzugott a nagy harang a falun. A papi laktól a templomig a friss sarjuval behintett uton halad Lenszegi a templomba, honnan oly rég eltítá betegsége.

A népség betöltte a tágas templomot s mindnyájan felállással üdvözölték rég nem látott papjukat. — Mikor tompa morajjal megszűnt hangzani az orgona, az ifjú lelképásztor a megtérő bűnösökről, isten csodálatos hatalmáról olyan beszédet tartott, hogy nem maradt ott szem ott szárazon.

Az ünnepelesség második fele a papi lakon zajlott le. A tisztelgők legutolsója: Kozma Andris volt. Odajárult az a magas, dölczeg alak lelképásztor elé, gyöngédn megcsókolta azt a szabadkozó, még most is higgadt sebű kezét s mint egykor Jézus előtt a parázna asszony, ugy tett vallomást ő is a papja előtt.

— Csodálatosok isten utjai, jó atyám, ime én el akartalak vesztetni tégedet s te megdicsőítetted hatalmad én rajtam. Megmentetted a halálból azt, kit én beletaszítottam. Elvetted az én szemem világát s megengedted, hogy a Sátán uralkodjék én rajtam.

Az ifjú pap szeliden emel fel az előtte térdeplő férfit.

— Eredj el, a te büneid ha igazán megbántad, meg vannak bocsátva.
 — Oh, de az isten nem bocsáthatja meg nekem, mert másra hallgattam.
 — Mit, biztatta kendet valaki?
 — Oh, ha szólan mernék . . .
 — Egész bátran, atyámfia.
 — Az Apei báró biztatott fel, hogy megöljem a tiszteletes urat s nekem esérébe ígérte azt a czéda aszszonyt, kit feleségének tartottam.
 — No lássa, András szomszéd, isten büntetésére nem kell várakozni. Megbűntette már. Meg is bocsátott, mint a hogy megbocsátottam én is.

XIII

Apei Balázs báró már kétszer futtatta el inasát a postára egy sürgős levél után. Türelmetlenül járt fel alá a szőnyeggel borított dolgozó szobában. Ha ma sem jön válasz levelére Lenszegi Gerőtől, ugy egy hét múlva kidobják innen. Neki szüksége van mulhatatlanul a Bodoni leányra, mert a hitelezők csak abban az esetben várnak. Nem törődött a hideg őszi széllel, a kinyitott ablakon gyakran nézett végig a poros országuton. Egyszer felünik az inas. Kalap nélkül siet elébe s a mint az befordul a körönd mellett, messziről kiáltja, hogy hoz-e valamit?
 — Igen, báró ur, egy levelet.

Odarohan a bámuló inashoz, kikapja kezéből, gyorsan szakítja fel a borítékot s tánczó lépétekkel siet fel, parancsolva az inasnak, hogy azonnal fogasson be.

Késő este érkezett be Bodonba. A háziak, Annát kivéve, nyugalomra tértek már. Nem tudott a báró pihenni. Hevenyészve pár sort vetett névjegyére s a kapott levéllel együtt beküldötte Annának.

Anna ölébe egy kis eserép rózsátó volt. Először nyilott az. Beszívta annak illatát, csodálta annak szépségét, első nyílását. Társalgott a rózsáillattal, a virágok lelkével. Ebből a fajtól vitt Gerő is magával. Ez az összekötő kapocs közöttük már jó ideje. Vajjon gondol-e rá? Hogyne? A szőnyegajtón nesztelenül lép be a szobaleány s átadja urnójának a küldeményt. — A fiatal leány elhalványodva olvassa: „Báró ur! Menyasszonya határozott kívánsága elő nem térhetek ki. Elfogadom a meghívást. 21-én ott leszek, magammal vive az engedélyt az esketésre. Lenszegi Gerő.”

A bársonyos kezek odatapadtak a forró, tűzben égő homlokra. A fényesített szemek belebámultak az alak-talan sötétségbe. Bodoni Annát az anyja reggel ott találta a pamlagon forró lázban.

A kínzó, marczangó láz nehéz szavakat ad ajkára s a megföhérlt ajkak nehéz átokkal vádolják az eget, hogy miért hagyta megenekülni a bizonyos halálból Gerőt.

A ház előtt behintették szalmával az utat, hogy dü-

börgő szekerek ne zavarják a féltett beteg nyugalmát. De az mégis megérezte, mikor a Gerő szekere megállott a ház előtt. Lázbán csillogó szemét odatapasztotta az ajtóra s mikor Gerőt belépi látta, felugrott, esőkjával halmozta el. Gerő gyöngéden tekintette vissza a beteget. Odeterdepelt ágya elé, megtfogta hideg kis kezét s esőkjával melegítette fel azt. Nem tudott parancsolni magának, szívenek lázas dobbanása szavakba tördelve zugett.

— Megölted, nyomorult gyilkos. Én Annuskám, én szentem, én istennöm! Ébredj! Meuteni jöttelek. Elviszlek innen messze, hova irigység, nagyzás, gyűlölség nem jönnek velünk. Ébredj, kis angyalom!

A beteg selymes pillái felnyitottak a hívó szóra. Az orvos örvendve sugá Gerőnek:

— Meg van mentve, de ha még egyszer el fogja hagyni, bizonyosan meg fog halni. Menjünk, had pihenjen.

A másik szobában Apei Balázs báró várt a lelkészre. Nyugodt, hideg hangon kérdé:

— Kikérdezte jegyesemet?
 — Ki, báró ur. Most önön a sor, kérem tanuival a másik szobába.

Lenszegi Gerő felvette a hosszú selyempalástot. A czeremóniális kérdéseken átesve, Gerő a tanukhoz fordulva, ezt mondá:

— Én, istennek egyik méltatlan, de hivatalos szolgálja, nem kötöm meg e frigyét.

— Nem? Miért, ha szabad tudnom? — kérdé a báró sőtödvé.

— A Miértre is megfelelek, báró ur. Önt a melyik perczben akarom, a törvényszék kezébe adhatom s nem köihetem össze egy becsületes leány életét egy büszkerzővel. A lenszegi park tavaszi jelenetét jól tudom: látja ezt az égési sebet, ez annak a következménye. — Nem akarom megsemmisíteni azért, pap vagyok, felebarátomat szeretnem kell. De fússon innen, mert nem állok jót, hogy Bodoni ur el nem fogatja. Isten vele!

A báró ur véresre harapott ajkakkal, halotthalványan támolygott ki a szobából. Felvetette magát kocsijába s azóta senki sem látta őt abban a torony nélküli városban.

XIV.

Karácson első napján az ördöghegyi hívek egy örvendettek, mikor szeretett lelkészöket ifju nőjével először látták a templomba jönni.

Kürpödyné ő nagysága pedig szörnyen dicsekedett, hogy ő jövendölte meg először e fordulatot s nagy titokban odasugta Székynének:

— Mégis csak kár volt oly magasra nézni Bodoni-nak. Lám csak papné lett a leánya s b u b o r é k a b á r ó j a . . .

Felelős szerkesztőség:
 Dr. MAGYARI KAROLY
 SZILAGYI FARKAS TORÓK BERTALAN
 Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS.

FOGORVOS
Perl József
 American Dentist Dr. of Dental Surgery
 Amerikában kiképzett
P L O M B E U R
 e hó 26-, 27-, esetleg 28-ikán
 Nagyenyeden lesz.

Olcso jelzalog es községi kölcsönt
 törlesztésre,
 valamint régi, drága adósságok conversio-jára 1000 frton felül bármily összegig eszközöl és levélbeli megkeresésre is, 10 kros postabélyeg beküldése mellett, felvilágosítást ad N.-Enyeden: GRÜNN A. SAMU.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséggel tudatni, hogy üzletemben 1000 drb igen jó debreczeni 6 vékás zsák van eladó, darabja 25—30 kr. Ugyzinté bátorokodom igen becses figyelmét tisztelt pártolóimnak a mltgos Zeyk Dániel ur által készített kitünő csemegesajtra felhívni, mely minden eddig készített groi sajtot felülmul. Nálam mindig frissen kapható 2 kilós táblákban és kisebb mennyiségben is. A már beköszöntött nyári évadra megérkeztek kitünő jó aczélszámim, melyeketjótállás mellett árusítok el. A nem-jónak találtat, minden ráfizetés nélkül mással kieserélem. Ezen kaszák a mult évadon is az utolsó darabig elkeltek. Eddigi igen nagybecsült pártfogásukért hálás köszönetet mondom, kérem azt továbbra is fenntartani, teljes tisztelettel kész szolgáljuk

2-4

BISZTRITSÁNY LAJOS.

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 14 frt — kr.
 Félévre . . . 7 " — "
 Negyedévre . . . 3 " 50 "
 Egy óra . . . 1 " 20 "
 Egyes szám helyben 4 kr.
 Vidéken 5 kr.

Százalék nem adatik.

Kiadóhivatal:
 Budapest, nádor-utca 7. sz., földszint,
 hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólamlások intézendők.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztési iroda:
 Budapest, nádor-utca 7. sz., I. emelet,
 hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
 Bérmentellen levelek csak ismert kezektől fogadhatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Hirdetések
 a kiadóhivatalban vétetnek fel Franciaország részére pedig John F. Jones & Cie. Parisban, 31 bis, rue du Faubourg Montmartre.

Pártoktól és kormánytól egyaránt független közlöny.

Ma tíz év alatt, mely a Pesti Hirlap megalapítása óta eltelt, a magyar olvasóközönség rokonszenve évről-évre fokozódó mérvben fordult a lap felé, úgy hogy ma, — mikor a Pesti Hirlap immár tizedik évfolyamát éli, — kétségbevonhatatlanul a legkedveltebb és legelterjedtebb lap Magyarországon.

A hazai közönség e páratlan bizalma és rokonszenve arról tanusodik, hogy a Pesti Hirlap mindig híven megtartja azt az irányt, melyet maga elé tűzött.

Független volt eddig s független marad ezután is minden irányban, **pártoktól és kormánytól egyaránt.**

Erős, öntudatos, magyar nemzeti politika, ez jelszava a Pesti Hirlapnak. Határozottan szembeáll mindazzal, ami e politikának útjában áll, de nyíltan helyesli, ha akár a kormány, akár bármelyik országos párt úgy jár el, a mint azt e politika érdekei követelik.

Ez teszi lehetségessé, hogy a Pesti Hirlap munkatársai közt különböző pártállású kitünő publicisták sorakoznak. **E függetlenségben rejlik a lap ereje,** melynél fogva megmondhatja az igazat minden irányban, a kormánynak és azt támogató többségnek ép úgy, mint az ellenzéknek.

A Pesti Hirlapvezérelkeik Pulszky Ferenc, ifj. Ábrányi Kornél, Horváth Gyula, Eötvös Károly, Tórs Kálmán, Schvarecz Gyula, Borostyáni Nándor és dr. Kenedi Géza írják.

Ugyanők dolgozatokkal gazdagítják a tárcarovatot is, melynek rendes munkatársai azokivül: **Mikszáth Kálmán (Scarron), Ágai Adolf (Csicséri Bors), Bartók Lajos, Tolnai Lajos, Jakab Elek, Kürthy Emil, Reviczky**

Gyula, Sebők Zsigmond, Szécsy Ferenc, Sziklay János, Sztényi Hugó stb.

Mikszáth Kálmán, ki a „t. Ház” folyosójáról immár bejutott a honatyák közé, országos hírre és kedveltségre kapott képviselőházi karcolataiban humorizálja az országgyűlési pártok és notabilitások ferdeségeit — pártkeintet nélkül.

Az élénken szerkesztett rendes rovatok vezetői: **Antalik Károly** (országgyűlés és zene), **Luby Sándor** (napi hírek), **Sasvári Armin** (külpolitika), **Schmittely József** (segédszerkesztő) stb., mindent elkövetnek, hogy az olvasóközönség igényeit a legfokozottabb mérvben kielégítsék.

A szerkesztőség élén, mint iránytadó és igazgató lapvezér, **Légrády Károly** lap-tulajdonos-főszerkesztő áll, kinek e téren negyedszázadon át szerzett tapasztalatai garanciát nyújtanak arra nézve, hogy a Pesti Hirlap a lapok versenyében kivívott elsőrangú helyet mindig meg is fogja tartani.

Hazai és külföldi rendes tudósítók egész seregén kivül, kik — költségre való tekintet nélkül — minden nevezetesebb eseményről bő táviratokban értesítik a Pesti Hirlap közönségét, a szerkesztőség külön tudósítót küld a szűkséghez képest mindenhol (még az ország határain túl is), csakhogy közönségét első forrásból láthassa el megbízható értesítésekkel.

A Pesti Hirlap színházi és hírvirta elvitáztalanul leggazdagabb valamennyi lapokéi közt.

A külföldi irodalom érdekesebb termékeit — regényekben, tárcá-rajzokban s beszédekben — gondosan megválasztva mutatja be.

Nagy gondot fordít a Pesti Hirlap még a közönség köréből való panaszok s a

mindenki által szívesen olvasott szerkesztői **úzenetek** közlésére is.

S bár a legdiszesebb kiállításban naponta (a hétfőt kivéve) két teljes ívet — 16 oldal — **félvágott állapotban** ad az olvasó kezébe, külön kedvezményül hetenkint még egy **zenemellékletet** is kapnak a lap előfizetői, teljesen ingyen. Oly kedvezmény, minőt ma egyetlen európai lap sem nyújt közönségének.

Mind ezen kedvezmények dacára a Pesti Hirlap a legolcsóbb napilapnak méltán mondható, amennyiben havonként csak 20 krral drágább az ugynevezett kis néplapoknál, melyeknél pedig ötszörte többet tartalmaz.

A Pesti Hirlap előfizetési ára:

Egész évre . . . 14 frt — kr.
 Fél évre . . . 7 " — "
 Negyed évre . . . 3 " 50 "
 Egy óra . . . 1 " 20 "

Előfizetés — legelőszérűbben postautalványnyal — a hó bármely napjától kezdve eszközölhető s az előfizetési pénzek a Pesti Hirlap kiadóhivatalába (Budapest, nádor-utca 7. sz.) küldendők.

Összetevészetek kikerülése végett azonban csakis PESTI Hirlap irandó cím gyanánt.

Tisztelettel

a „Pesti Hirlap” szerkesztősége és kiadóhivatala.
 Budapest, V., nádor-utca 7.

Levelező lapon nyilvántított óhajra a Pesti Hirlap kiadóhivatala egy hétig ingyen és bérmentve küldi a lapot mutatványul.

Hetenként zenemelléklet.